grepen, wat eigenlijk dat commando inhield, totdat het hun eindelijk al duidelijker werd, dat zij, eigenlijk gezegd, niet mochten sturen naar het kompas en dat zij wel stuurlieden mochten blijven, maar op conditie, dat zij niet meer mochten *sturen*, dat zij wel bij het roer mochten blijven staan en praten en zingen en de passagiers amuseeren, maar *niet sturen*. En toen hun dat duidelijk werd, zeide hij: Neen, dat kan *nooit*, dat *mag* niet. En sturen *zullen* wij, al worden wij uitgeworpen, des noods in zee. Want dat is onze *roeping*, want wij hebben met *God* te doen; en ook wel beschouwd, hebben wij in ons hart ook geene andere gedachte gehad, dan om onze roeping trouw te vervullen. Toen wij onzen ambtseed aflegden, hadden wij in de gedachte als *getrouwe* stuurlui op te treden, en wij konden nooit denken, dat zij, die ons toelieten of aanstelden om als stuurman dienst te doen, zoo dom en dwaas zouden wezen, om ons als stuurman aan te nemen, in de meening en op conditie, dat wij het roer van het schip en het kompas wel mochten *zien*, maar nooit mochten *gebruiken*.

»Maar zoo is het niet," zegt gij. »Zeker moogt gij het Woord gebruiken." Ja zeker, om er over te *spreken*, maar niet om *daardoor* de kerk te *sturen*. De *tucht mag niet gebruikt*.

Alles moet geduld in de Kerk, Christus mag er niet in heerschen als Hoofd en Gebieder. Naar *zijnen* wil mag niet gevraagd, maar alleen naar de *reglementen*. En dat wel, terwijl die geheele Kerk eene *inrichting* van *Christus* is, een *huis Gods*, dat dan ook wel inderdaad mag ingericht worden naar de wetten des oorspronkelijken Stichters. *Die wetten* zijn er *nog* en van *die* wetten mag *niemand* afgaan. Dus moeten wij *die* wetten handhaven, daar die gelden boven alle andere wetten of reglementen van later tijd. Dus zijn wij volkomen in ons recht, een *opgedrongen, onwettig reglement* te laten *varen* en ons te *houden* aan de *wet* en den *regel* van onzen *Heere* en *Gebieder Jezus Christus*.

Maar goed zoo! zegt gij! Gaat uw gang, alleen verlaat dan de goederen van dat kerkgenootschap, waarmede gij niet vereenigd zijt; gij eet zijn brood, dus moet gij het ook dienen.

Voorzeker! Het *genootschap* verlaten wij, maar wij blijven bij de *Gereformeerde* kerk, ter plaatse waar wij wonen. *Moeten* wij de gebouwen enz. verlaten, als dat zoo wordt uitgemaakt door den rechter, dan zijn wij gereed. Maar onjuist is de opmerking, dat wij het brood eten van het *kerkgenootschap*. De *Synode* betaalt geene traktementen uit. Dat brood hebben wij van de *kerk*, en wel van de *plaatselijke* kerk, maar niet van de Synode. En als dan die plaatselijke kerk zegt: Wij willen de Synode niet meer, is het dan niet recht en billijk dat zulk een kerk een leeraar heeft, ook buiten de heerschappij der Synode staande? Een anderen leeraar wil zij niet. En zou nu die kerk hare goederen moeten overgeven? En aan wie of wien! Welk recht heeft de Synode er op, waar die goederen al lang bestonden eer er van een Synode, zooals ze nu bestaat, sprake was?

Neen, niet van het kerkgenootschap, maar van de kerk zijn de goederen herkomstig. De *kinderen* des *huizes* hebben er over te beschikken. De goederen zijn aan de Gereformeerde kerken behoorende, en de gebruikers zijn verplicht, naar de oorspronkelijke bestemming aan de goederen gegeven, die goederen te gebruiken.

Is de gemeente zich bewust van hare roeping, dan mag zij die goederen niet besteden tot onderhoud van hen die de kerk verwoesten, maar wel van hen die haar opbouwen. En wanneer nu hetzij de Kerkeraad, hetzij de gemeente overtuigd is, dat men niet langer de Synode mag dienen, omdat zulks in strijd is tegen den wille Gods, dan behoeft de Synode daar niets tegen te doen. Laten dan de *leden voor zichzelven spreken* en zich beklagen bij den burgerlijken rechter en wij zullen zeer kalm den afloop van het geding afwachten.

Heeft de uitdrukking: »het brood te eten van het kerkgenootschap" er niet alles van, alsof de zaak van uittreding een zaak ware alleen der *predikanten* en *niet* der *gemeente*?

Nu, hierover is geen betoog noodig. Op vele plaatsen is de drijfkracht bij de gemeente zoo groot, dat, al moet men alles overgeven, men dat liever doet dan langer te bukken onder den ijzeren schepter der Synodale Hiërarchie.

Maar afgezien van het reeds gezegde, mag die uitdrukking: »wiens brood men eet", ooit in *dien* zin gebruikt worden? Mag als regel gelden: »wiens brood men eet, diens woord men spreekt?" En dat schijnt toch wel. Het schijnt wel, dat wij maar alle gruwelen mogen en moeten doen, omdat wij onderhouden worden door de kerk. Dat gaat niet aan. Maar dan zelfs, waar dit woord doorgaat (en in *goeden* zin *mag* het doorgaan, alleen op conditie, dat men geene ongerechtige dingen doet) keeren wij dit woord tegen den schrijver van bovengenoemd stukje in *de Banier*. Dan zeggen wij: Juist omdat wij predikanten zijn van de *Gereformeerde Kerken* in ons vaderland, past ons, dat wij, die haar moeten dienen en ook van haar onderhouden worden, haar dienen naar den *wil* van *Christus*, om als getrouwe dienaren van Christus, voor Hem verantwoord te zijn, wien wij in het Evangelie hebben te dienen. En mocht het dan gebeuren, dat men ons toevoegde: »Dan betalen wij u niet langer uit;" dan zeggen wij: Best, doet wat gij meent te moeten doen, maar wij zullen onze getrouwheid aan Christus niet opofferen aan ons geld, maar wel ons geld ter wille van Christus. En wee dengene, die den Christus verloochent en nochtans het brood der kerke eet; die van Christus niets weten wil, maar wel het traktement genieten, dat verbonden is aan de bediening des Goddelijken Woords, dat men evenwel vertrapt en verguist. Wie zou meer in zijn recht zijn: hij, die den Christus verloochent en ongedeerd het brood der kerke eet, of hij die Christus belijdt en de kerk naar den wil van Christus wil inrichten, terwijl hij groot gevaar loopt, al zijn inkomsten te verliezen en misschien, indien de Heere het niet verhoeden zoude, naakt aan den dijk te worden gezet?

Daarenboven, van brood te eten dat wij niet verdienen, kan geen sprake zijn. Wat men ons ontnemen kan, ontneemt men ons. Aan sommigen is alles ontnomen. Waar wij iets behouden, is dit toe te schrijven aan de trouw der gemeente en voor een deel aan de gelukkige omstandigheid, dat de Kerkvoogden geen handlangers zijn van de Synode. Als de Synode *kan*, laat ze ons *geen kruimel* brood en laat ze ons van *honger uitmergelen*. De feiten spreken.

Maar God zij geloofd, wij eten eigenlijk noch brood van eenig Kerkgenootschap, noch van de Kerk, maar van onzen God, die in zijn trouw zorgt op wonderbare wijze, dat ons brood en water gewis is.

Neemt vrij *alle* brood ons af, *onze God* zal voor ons zorgen.

Ten slotte nog een woord:

Gij vergelijkt ons met Judas. Dat woord verbittert ons niet, maar het doet ons leed om *uwentwil*. Wij vragen u: Wie verraden den Heere Christus om geld? Wij, die vragen naar Christus' wil en die om onze handelingen zoo veel, sommigen alles, moeten overgeven? Wij, die toch wel toonen, dat het beginsel ons meer weegt dan het geld, of zij, die door u geduld worden in de kerk, hoewel zij de eer van Christus vertrappen en Hem als Koning der kerk verguizen? *Dat* is Judaswerk, om den Christus over te geven aan de vijanden, om Hem in de handen der vijanden te spelen; om bij de vijanden zich te scharen en de vrienden van Christus te verlaten. Aan de zoodanigen doen wij de vraag: »Vriend, waartoe zijt gij hier bij de vijanden van Christus? Wenscht gij met hen te leven en te *sterven* en *hun deel* te ontvangen? Zijt gij dan werkelijk eens geestes met de verloochenaars van Christus?" En zoo neen, vergezelschapt u dan niet langer met hen en trekt niet meer op tegen hen, die gij als broeders erkent. Zijt gij één geestes met de *ongeloovigen*, zegt het dan vrijuit. Maar neen, dat is niet noodig! Gij hebt het reeds gedaan. Maar het is mogelijk, dat men wederkeert, waar men vreeselijk gedwaald heeft. Waar *dat* het geval is, o zegt het en belijdt het openlijk. Want het is zóó smartelijk te zien, dat zij, die voor de eer van Christus *moesten* staan, zich scharen aan de zijde der ongeloovigen en der vervolgers. Gelooft ons vrij, wij wenschen niet, dat gij voortholt op den weg der Christusvervolging, maar dat gij met al de belijders van Christus u vereenigt, in gehoorzaamheid aan zijn Woord, en in liefde tot Hem en zijn volk.

J. J. A. PLOOS VAN AMSTEL.

Kerkelijke Berichten.

Twaalftal.

NED. HERV. KERK.

Vlaardingen (vac.-de Bruijn): C. J. Lammerink te Woerden. P. J. Roscam Abbing te Silvolde, J. J. Sanders te Loenen op de Veluwe. J. H. Wensinck te Neerlangbroek. S. Ulfers te Oldemark, Otto Schriecke te Pijnacker, S. L. van Stein Callenfels te Heerde, G. J. Barger te Driebergen, L. H. F. A. Faure te Woudenberg, A. Voorhoeve te Katwijk aan Zee, A. van der Flier te Harlingen en A. H. den Boer te Muiden.

Tweetal.

REMONSTR. KERK.

's Gravenhage: J. A. Beyerman te Leiden en P. Heering te Meppel.

Beroepen.

NED. HERV. KERK.

Soesterneer en Zegwaard, L. J. van Apeldoorn te Ulfst (cl. Sneek).
Wadenooien (cl. Tiel), P. J. v. d. Meulen te Brielsch-Nieuwland.
Schoondijke, A. M. Venker te Brouwe shaven.
Aalsmeer, J. H. van den Bergen te Kortgene.
Overasselt c. a., W. P. van Zadelhoff te Aalsum en Wetsens.
Nieuwendam, J. Bruining Jz., te Beets.
's-Heer-Hendrikskinderen (cl. Goes), Chr. Ynzonides te Waspik.
Maassluis E. Eisma te Bennekom.
Emmen, B. van Popta, godsdienstonderwijzer te Utrecht.
Zegveld (cl. Utrecht), E. Eisma te Bennekom.
Warns c. a., J. G. Bruining te Workum.
Oosterhesselen, J. Jongeneel te Heerlen.
Oosterwolde, H. de Boer, rustend pred. te 't Meer.

CHR. GER. KERK.

Hattem, W. J. de Haas te Haarlemmermeer (oostz.).

Aangenomen.

NED HERV KERK.

Garrelsweer, H. W. M. Huijskes, cand. te Steeg bij Dieren).
Bergen op Zoom, W. Haverkamp te Venhuizen.

Bedankt.

NED. HERV. KERK.

Bovenamilde en Overlangbroek, H. W. M. Hupkes, cand. te Steeg (bij Dieren).
Akersloot, H. Edema van der Tuuk te Watergang.
Aartswond, A. van Oosten te Avezaath (bij Tiel).
Weesp, L. B. N. Pikaar te Overschie.
IJselmuiden c. a., (cl. Kampen), M. H. Bolkestein te Woubrugge.
Bredevoort, J. A. v. Boven te Oost- en West-Souburg.
Wageningen, J. A. v. Heijningen te 's-Gravendeel.
Oost Kapelle (cl. Middelburg), E. Eisma te Bennekom.
Otterlo (gem. Ede), J. W. H. Kalkman te Monster.
Renkum, J. H. Guldenarm te Nijland.
Koekange, R. L. Janssonius te Breede.

VERBETERING.

Onder de rubriek „uit de Pers", in ons nummer van 19 December, komt een citaat voor dat door ons aan de *Maas- en Scheldebode* werd toegeschreven, doch dat ontleend werd aan de *Maas en* MERWEbode.

De Administratie van „de Heraut" verzoekt beleefdelijk aan die geabonneerden, welke dit blad direct (dus **buiten** tusschenkomst van boekhandelaren of Postadministratiën) van haar ontvangen, haar de verschuldigde abonnementsgelden, zijnde **f 1.20, per Postwissel vóór den 15 Jan. e.k.** te willen toezenden.

De kosten daarvoor kunnen van het bedrag worden afgetrokken.

Op ontvangst van den postwissel zendt de Administratie terstond hiervan bericht aan den afzender, dat tevens tot quitantie strekt.

Advertentiën.

Bij A. GEZELLE MEERBURG, te *Heusden*, verschijnt:

De REDE door Professor Wielenga

gehouden bij de Overdracht van het Rectoraat, 21 Dec. j.l., getiteld:

DOLEERENDE KERKEN.

Prijs **50 Cent**. Te ontbieden door den Boekhandel, of bij franco overmaking van het Bedrag, bij den Uitgever.

PROGRAMMA

VAN HET

Gereformeerd Kerkelijk Congres.

1. Dit Congres zal, zoo de Heere wil, gehouden worden te Amsterdam, in het lokaal *Frascati*, op den **11, 12, 13** en **14den Januari 1887**. Het wordt geopend Dinsdagmorgen te elf ure precies. Telken morgen zal het Congres in de groote zaal van *Frascati* door een der Amsterdamsche Bedienaren des Woords worden ingeleid en telken avond zal er vanwege de Nederduitsche Gereformeerde Kerk een openbare ure des gebeds worden gehouden op nader aan te wijzen plaats en uur.

Het Congres staat op den grondslag, dat het juk van de Synodale Hiërarchie moet afgeworpen door een iegelijk die het Koningschap van Christus over zijn Kerk eert; zoodat de toegang tot dit Congres alleen voor zulke leden van onze Kerken openstaat, die niet schromen voor de belijdenis van dat Koningschap tegenover de Synodale Hiërarchie uit te komen en dit met hun naam willen onderteekenen.

2. Doel van het Congres is eene algemeene beweging te wekken en te leiden, om al onze Kerken van onder het juk der Synodale Hiërarchie uit te brengen en aan Christus, haren Koning, te hergeven.

3. Toegangsbiljetten zijn tegen betaling van *f* 1.— voor de vier dagen te verkrijgen op den 11nen tot den 14e Januari 1887 aan den ingang van *Frascati*, en van den 5en Januari af bij de H.H. Boekhandelaren H. J. WINTER en J. A. WORMSER te Amsterdam, H. BULENS te Winterswijk, J. H. BOS en G. PH. ZALSMAN te Kampen, G. J. REITS te Groningen, H. BUSKES te Utrecht, G. M. KLEMKERK te Goes, W. APPEL te Zaandam, J. J. WIARDA te Sneek, M. O. JONGBLOED te Dokkum, A. A. RENSINK te Leiden, F. WOLFERS te Meppel, F. P. DHUY te Middelburg, J. H. DUNK te Rotterdam, J. VAN GOLVERDINGE & ZOON te 's-Gravenhage, A. FISSCHER te Utrecht, A. JONGBLOED te Leeuwarden, H. J. KOEBRUGGE te Dordrecht, GEBR. BORN te Assen, H. TEN HOOVE te Utrecht, H. TULP te Zwolle, R. FUIK te Leiden, R. C. HUGE te Rotterdam en A. BERENDS te Harderwijk.

4. De Leden van het Congres bestaan uit Genoodigden en Gasten. Alleen de eerste hebben vrijen toegang tot de Sectie-vergaderingen. De Gasten alleen met verlof van het Bureau.

5. Voor nachtverblijf en middagmaal zal zooveel mogelijk zorg worden gedragen door een Regelingscommissie. (*Zie onderstaande advertentie.*)

6. De Sectiën zullen verdeeld zijn in twee reeksen, bevattende de eerste reeks dusgenaamde *Classicale* Secti n, voor de bespreking en regeling van gemeenschappelijke belangen van de kerken in eenzelfde Classis. De andere *Zakelijke* Sectiën, twaalf in aantal, en wel Sectie I. voor de *Kerkeraden*, die als Kerkeraden zullen te handelen hebben. Sectie II. Voor *Kerkeraadsleden*, die als ambtsdragers het juk hebben af te werpen. Sectie III. Voor *Kerkleden*, die naar het ambt der geloovigen zullen te handelen hebben. Sectie IV. Voor *Kerkvoogden*, die in de zaak betrokken worden. Sectie V. Voor *Evangelisatiën*, die alsnu kerkelijk moeten worden. Sectie VI. Voor de regeling der verhouding, waarin men zich zal te plaatsen hebben tot de kerken, die nog Synodaal blijven, n met name tot haar ambt, haar sacrament en haar attestatiën. Sectie VII. Voor de regeling der verhouding, waarin men zal komen te staan tot de broeders van Gereformeerde Belijdenis en gemeene Kerkenorde, die zich op onderscheidene wijze buiten of binnen de Ned. Herv. Kerken georganiseerd hebben. Sectie VIII. Voor de regeling der Consulentschappen, welke uit moet gaan van de hiertoe medewerkende Kerkeraden van Amsterdam enz. Sectie IX. Voor de oprichting van de *Gemeenekas voor Predikantstractementen*. Sectie X. Voor noodige inlichtingen aangaande allerlei stoffelijke aangelegenheden, die zich bij het optreden van doleerende kerken voordoen. Sectie XI. Voor de saamroeping van het eerste Synodaal Convent, in de laatste week van Juni te houden. En Sectie XII. Voor de Propaganda van het beginsel, door schriften, het houd n van lezingen en hulpbieding aan gesoleerde broederen.

Zoo dit noodig blijkt kunnen Sectiën gesplitst of geschakeld worden.

7. Voorts zal aan de orde komen het voorstel tot een petitionnement aan Z.-M. den Koning, om de Gereformeerde gezindheid dezer landen bij hare rechten te bewaren, door onverwijlde intrekking van de Kon. Besl. van 1816/52; alsmede een onderzoek naar de beste wijze, om de zaak te brengen voor den Burgelijken Rechter.

8. Bij de toegangskaarten zullen van den 5den Januari af formulieren worden uitgereikt, waarop een ieder al die vragen of inlichtingen zal kunnen invullen, die hij wenscht aan eene der Sectiën te doen toekomen.

9. Kerkeraden of Broederen, die buitendien nog andere vragen voor de Sectie wenschen in te zenden, kunnen dit doen, mits onder vermelding op het adres van het nummer der Sectie. Zij hebben zulk schrijven te richten aan den Heer W. HOVY, lid van den Gemeenteraad te Amsterdam.

10. De arbeid van het Congres zal op zoodanige wijze verdeeld worden, dat zij die geen gelegenheid hebben, om meer dan éénen nacht over te blijven, toch hun doel kunnen bereiken. Aan dezulken wordt dan aangeraden op den eersten dag te komen en den tweeden dag 's namiddags huiswaarts te keeren.

11. Om verdere informatiën kan men zich wenden tot den Heer JAC. VAN OVERSTEEG, Keizersgracht 162.

HET COMITÉ.

AMSTERDAM, 30 December 1886.

Gereformeerd Kerkelijk Congres.

Van 11—15 Januari e. k. zullen Broeders uit alle oorden van ons land, beide Opzieners en Gemeenteleden, te Amsterdam samenkomen, om met elkander te beraden, volgens welke beginselen en op wat wijze de Reformatie der Kerken moet worden bewerkstelligd.

Aangenaam zou het ondergeteekenden zijn, die zich daartoe tot een comité hebben vereenigd, indien de plicht der gastvrijheid bij die gelegenheid kon worden geoefend.

Onder hen, die de vergadering zullen bezoeken, zijn velen, die liever niet hun intrek nemen in logementen, ook voor wie het een geldelijk bezwaar zou zijn dit te doen.

Zij noodigen daarom stadgenooten, medestanders, en in het algemeen hen, die niet vijandig staan tegenover de beweging, die zich vrijmaking van onze kerk ten doel stelt, ten dringendste uit hun hierin behulpzaam te zijn.

Aanbiedingen van en aanvragen om nachtverblijf, worden ingewacht vóór of op 5 Januari e.k., met opgave van betrekking, bij den heer Jb. VAN OVERSTEEG, **Keizersgracht 162**.

De noodige aanwijzingen zullen daarna ten spoedigste schriftelijk geschieden.

P. ALTINK.
G. J. BOEVÉ.
S. J. SEEFAT.
C. G. TIMMERMEISTER.
Dr. J. WOLTJER.

Amsterdam, 28 Dec. 1886.

Bij H. BUSKES, Haverstraat te *Utrecht*, is thans compleet verschenen:

Dr. H. F. KOHLBRUGGE,

Verklaring van het Boek Ruth.

Prijs *f* 0.75.

En zijn nog voorhanden:

Dr. H. F. KOHLBRUGGE, Zeven Leerredenen over **Jona**. Prijs. . . . . *f* **0.80**

Bovenstaande werkjes zijn bij alle Boekhandelaars verkrijgbaar en worden na ontvangst van postwissel franco door mij verzonden.

Bij den Uitgever J. H. KRUYT te *Amsterdam* is verschenen:

Kerken-Ordening

GESTELD IN DE

Nationale Synode der Gereformeerde Kerken,

te zamen beroepen en gehouden binnen Dordrecht in de jaren 1618 en 1619.

Uitgegeven door

Dr. A. KUYPER.

Prijs 25 Cent.

Is verschenen de **4de druk** van:

„DE LOFSTEM."

2- en 3-stemmig Zangbundeltje voor Christ. Scholen en Huisgezinnen, door

J. C DE PUY.

Hoofdonderwijzer te Sexbierum.

PRIJS f 0.25.

NIJMEGEN. P. J. MILBORN.

Nederl. Geref. Zendingvereeniging.

Aangezien de Financieele Commissie dit jaar als naar gewoonte niet in de gelegenheid was **haar postwissel per Chr. Scheurkalender te verzenden**, zoo verzoekt zij vriendelijk langs dezen weg aan allen, die een hart hebben voor de Zending, **eene Nieuwjaarsgave** voor bovengenoemde Vereeniging af te zonderen tot **dekking van het »Tekort"**, en die door middel van een **postwissel** over te maken aan onzen Penningmeester, den heer J. H. STOOVÉ, *Warmoesstraat 58, Amsterdam*.

De Heere Christus make u daartoe bereidwillig tot verheerlijking zijns Naams.

Namens de Commissie,
C. G. TIMMERMEISTER, *President*.
H. VAN DEN BERG, *Secretaris*.

SCHOTSCHE ZENDINGSKERK.

GODSDIENSTOEFENING.

Oudejaarsavond, 7 uur. Godsdienstig besluit des jaars, F. W. A. KORFF.
Nieuwjaarsmorgen, 10 uur, F. W. A. KORFF.
Zondagmorgen, 10 uur, Dr. A. FURST.
Zondagavond, 6 uur, A. VAN OS.

WEEK DER GEBEDEN.

Elken avond 8 uur, Samenkomst tot Gebed. Voorgangers:
Maandagavond, Ds. A. E. v. D. DUSSEN en G. P. FRUIT Jr.
Dinsdagavond, Ds. K. SCHARTEN.
Woensdagavond, Ds. H. V. HOGERZEIL.
Donderdagavond, Ds. J. BRUMMELKAMP en W. G. HOGERBEES.
Vrijdagavond, J. H. GUNNING Jr., Hoogleeraar, en J. S. POSTEMA.
Zaterdagavend, Ds. P. C. v. D. HORST.

Vrije Universiteit.

Bij de wisseling des jaars en bij den terugblik op al wat de Heere ons in 1886 schonk, mag ons wel een danktoon van de lippen. Hij heeft alles wèl gemaakt. *Eben Haëzer*. Het jaar 1886 is een gewichtig jaar geweest, maar ook een gelukkig jaar. Het heeft heel wat harten tot elkander gebracht, waarin het zelfde leefde, waaruit dezelfde verzuchting opklom tot den Heere: »Och, dat Israels verlossing uit Zion kwame!" Wie had ooit kunnen denken, dat de Nederduitsch-Gereformeerde kerk weêr uit haar assche zou zijn herrezen: dat zooveel trage handen en slappe knieën zouden worden opgericht; dat bij zoovele honderden in den lande een geopend oog zou zijn gekomen voor de behoefte van Hooger onderwijs op den bodem van Gods Woord; dat er in één woord een ontwaken zou zijn zichtbaar geworden, een breken met halfheid, een palstaan voor de eere Gods, als in vele jaren niet openbaar werd. Dat alles heeft God gedaan, die wel middelen daarvoor heeft willen gebruiken, waaronder voornamelijk de openbaring der ongerechtigheid; maar ook deze middelen zijn door Zijn hand beschikt. Hem komt dáárvoor de dank toe.

Wij gaan dan ook met goeden moed den nieuwen jaarkring tegemoet, en meenen niet tevergeefs te rekenen op de hartelijke sympathie en trouwe voorbede van die steeds breeder wordende schare van vrienden en vriendinnen, die tot hiertoe den arbeid der *Vrije Universiteit* steunden. Dank, broeders en zusters, hartelijk dank voor hetgeen gij in den verloopen jaarkring gedaan hebt, om den bloei dier stichting, welke ook u lief geworden is, te bevorderen. De Heere zal er u zijn zegen niet voor hebben onthouden — daarvan ben ik zeker. En waar nog veel land braak ligt, blijve die arbeid u steeds meer op het harte gebonden, opdat gij niet verslapt in uwen ijver. Er zijn nog plaatsen in ons vaderland waar wij agenten noodig hebben, en er zijn nog agenten, die te klagen hebben over gebrek aan belangstelling, zoodat zij nog zoo weinig konden uitrichten. Maar de Heere werkt door. Een beginsel, dat uit Hem is, is de wigge, die zelfs de rots zal doen splijten. **1887** zal er ons weêr wat van te zien geven, als wij het mogen beleven. Onverschillig tegenover dat beginsel staan, kan geen kind van God. Het is tijd, dat men zich uitspreke en elkanders handen steune. Laat er dus geen Nicodemus' vrees meer zijn. Rijk en arm, geleerd en ongeleerd, man van aanzien of geringe naar deze aardsche bedeeling — ieder spreke zich uit, dat hij en zij ook wil »*dat God tot zijne eere kome*" in staat en in kerk en in maatschappij en ook in de wetenschap, »want uit Hem, en door Hem, en tot Hem zijn alle dingen. Hem zij de heerlijkheid in der eeuwigheid, amen!"

Een onzer getrouwe agenten, doch die nog geen genoegzame ondersteuning ondervindt, is de heer J. C. Berendsen te Brummen. Hij mocht reeds een zeker bedrag aan bijdragen overmaken, door tusschenkomst van Ds. Van Schelven, van Dieren, doch zijn ziel heeft behoefte aan meer openlijke sympathie en aaneensluiting van degenen, die den Heere Jezus in onverderfelijkheid liefhebben en die in deze oude standplaats van onzen hoogleeraar Dr. Rutgers zeker nog wel gevonden worden. En zóó zal het stellig op meer plaatsen zijn. Laat ons bedenken: een aaneengesloten leger is sterk, doch verstrooide soldaten — al zijn ze met leeuwenmoed bezield — richten doorgaans weinig uit.

W. HOVY.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan contributiën: door Ds. H. Groeneveld te Aalburg, van W. B. te Genderen *f* 5; van L. v. E. te Veen *f* 5; van A. de D. *f* 5; van J. de B. *f* 2.50; van Mej P. H. *f* 2.50, allen te Almkerk; van J. C. P. *f* 2.50; van D. P. *f* 2.50; van N. N. *f* 1.50, allen te Werkendam; van den Kerkeraad en de Kerkvoogdij der N. H. G. te H. ieder *f* 1.50; van G. v. B. te Wijk *f* 0.50; van P. V. *f* 1; van D. M. *f* 1, beiden te Dussen; van A. N. *f* 1; van M. de F. *f* 1; van J. G. *f* 1; van A. v. H. *f* 1; van Wed. de F. *f* 1; van J. Ph. R. *f* 1, allen te Andel; van M. M. *f* 1; van H. V. *f* 1; van J. S. *f* 1, allen te Genderen; van Mej. A. J. d. D. *f* 1; van Mej. A. d. D. *f* 1; van Wed. N. d. R. *f* 1, allen te Almkerk; van H. G. 't H. *f* 1; van A. B. *f* 1; van W. V. *f* 1; van J. B. *f* 1; van Z. B. *f* 1; allen te Veen, van J. W. H. te Heusden *f* 1, samen *f* 50; door den heer Jb. van O. van P. v. Z. te Zwolle *f* 3; door den heer L. Bijlsma te Schraard *f* 1; door 't Loc. Comité te Maassluis (tweede storting) uit Rozenburg *f* 28 50, uit Maassluis *f* 33. Samen *f* 61.50; door den heer W. Kuhler Wzn. van J. R. Tz. te H. *f* 1, van G. Z. te H. *f* 1, samen *f* 2; door den heer D. van der Valk te Capelle a/d IJ. *f* 42; door Ds. J. van der Meulen te Vuursche *f* 68.50; door den heer J. H. van den Heuvel te Maassluis *f* 5.50; door Ds. J. Hulsebos, te Zuidwolde, uit Dorkwerd *f* 55.50; aan collecten: door 't Loc. Comité te Maassluis, dd. 8 Dec. *f* 60, en dd. 12 Dec. *f* 101, samen *f* 161, waaronder *f* 0.50 voor 't Hospitium en *f* 0.50 voor het Studiefonds; door den heer W. Kuhler bij een spreekbeurt te Huizen *f* 35.81; door Ds. J. W. H. Kalkman te Monster *f* 76,30; door Ds. van Limburgh te Uithoorn *f* 7.80; door Ds. W. Ringnalda te Harmelen *f* 63,03 door Ds. J. H. Houtzagers te Kootwijk *f* 7.42'; gecollecteerd op de Bijbellezingen, te Zwolle, gehouden door Ds. Vonk, Ds. Vethake en Ds. De Gaay Fortman *f* 54.50; door den Kerkeraad te Maassluis, de collecte van 19 Dec. l.l. *f* 203,20, en nog van iemand die onbekend wenscht te blijven *f* 50, samen *f* 253,20; aan schenkingen: door Ds. W. Ringnalda van tweepaar jonggehuwden te Benschop *f* 12.50; door 't Locaal-Comité te Maassluis, uit de Zendingskas te Maasland *f* 20, en van een werkman te Maassluis *f* 0.31, samen *f* 20.31; door den heer W. Kuhler Wzn. van mej. S. d. R. te H. *f* 1, van 8. X. *f* 10, samen *f* 11; door Ds. P. J. W. Klaarhamer te Middelburg, van den heer B. M. *f* 10, en van N. N. *f* 2, samen *f* 12; door den heer A. M. de Blauw, te 's-Hage, gevonden in de collecte van de Vrienden der Waarheid bij de samenkomst van 25 Dec. jl. *f* 5; door den heer H. van Dijk, te Utrecht, gevonden in de collecten van verschillende godsdienstoefeningen *f* 2.50, Psalm 3—3*a*, Openb. 2—10, weinig enz. *f* 2.50, van iemand die van huis was *f* 1, van A. C. te Achttienhoven *f* 1, dankoffer bij het toedienen van den H. Doop *f* 1, A. X. *f* 1, samen *f* 9; door Ds. J. C. Sikkel, te Hijlaard, van J. P. H. *f* 3; door Ds. K. Havinga te den Ham (Overijsel) *f* 2.50; door den heer A. Scheffers van de Zondagschool »De Zaaier" te Gorinchem *f* 5; gecollecteerd in de Ned. Geref. Kerk (doleerende) Frascati *f* 2 50, Werk Stand *f* 5, samen *f* 7.50; van J. d. J. te 's-Hage *f* 5; door den heer J. C. van Eijken van J. G. J te W. *f* 15; van N. te Heeg *f* 1000.

Voor het Hospitium:

Door het 't Loc. Comité te Maassluis gevonden bij de Collecte *f* 0.50.

Voor het Studiefonds:

Bij Prof. Dr. A. H. de Hartog ingekomen: door 't Loc. Comité, te Maassluis gevonden bij de Collecte *f* 0.50; door Ds. B. v. Schelven *f* 1; door den heer L. Wichers van N. N. te Vollenhove, in het busje van eenige vrienden en vriendinnen op hun Zondagavond gezelschap *f* 5; door den heer J. S. Schat te St. Anna Parochie van de Vrienden der Waarheid *f* 5; Door Ds. S. Sleeswijk Visser, te Rijsoord, van diversen *f* 14; door den heer J. C. v. E. van J. G. J. te W. *f* 10; van de verg. »Obadja" te Dokkum *f* 59.75. Door Prof. Ph. J. Hoedemaker uit Nijland *f* 40.45, uit Heeg *f* 35.75 uit Sneek *f* 78; uit Bolsward *f* 35; uit Bodegraven *f* 33.48.

S. J. SEEFAT, *Penningmeester*.
Lijnbaansgracht 248.

GEDRUKT TER KON. NED. STOOMDRUKKERIJ, WARMOESSTRAAT 106, AMSTERDAM.